

TEMA 4: Upphandling och lärande

Ansvariga: Anna Kadefors och Mikael Granberg

Inledande presentation inklusive input från
Upphandlingsmyndigheten

LUNDS UNIVERSITET

Observationer/påståenden (AK)

- Generellt byggandet: lärande är individbaserat, utveckling sker i projekt – svårt sprida kunskap
- Upphandlingskandaler fortfarande återkommande
- Olika och delvis nya roller: projektledning, inköp, juridik – olika fokus och kultur, olika fora för utbildning o mötesplatser
- Policykrockar och resursbrist
- Omotiverade och kostnadsdrivande olikheter (och likheter) i FU från olika myndigheter
- Utvecklingsprojekt inom upphandling gäller sällan byggande
- Utbildningar framför allt i entreprenadjuridik och LOU (+ partnering, hållbarhet). BH-utbildningar har svårt att överleva (BH, SABO, CPE). Otydligt innehåll, inte offentligt.
- Positivt: Trafikverkets utveckling, SIS/ISO

CHALMERS

LUNDS UNIVERSITET

Var finns kunskap/drivs utveckling inom byggupphandling?

Frågor

- Öar: Energi, BIM, statliga aktörer, mm, mycket parallellt
- Många aktörer som bedriver utveckling men:
 - Vilket utbyte emellan dem?
 - Stuprör mellan kunskapsområden?
- Vilka ska ProcSIBE samverka med och hur?

CHALMERS

LUNDS UNIVERSITET

Upphandlingsmyndigheten

Reflektion, verksamhet
inom byggområdet
Jens Johansson

Offentlig upphandling i siffor

18 000
annonserade
upphandlingar

36 %
ramavtal

7,5 %
av alla upphandlingar
överprövas

634
miljarder kronor
(exklusive moms).

Värdet av den offentliga
upphandlingen i Sverige 2014

4,4
ANBUDSGIVARE
I GENOMSNITT
PER UPPHANDLING

Upphandlings
myndigheten

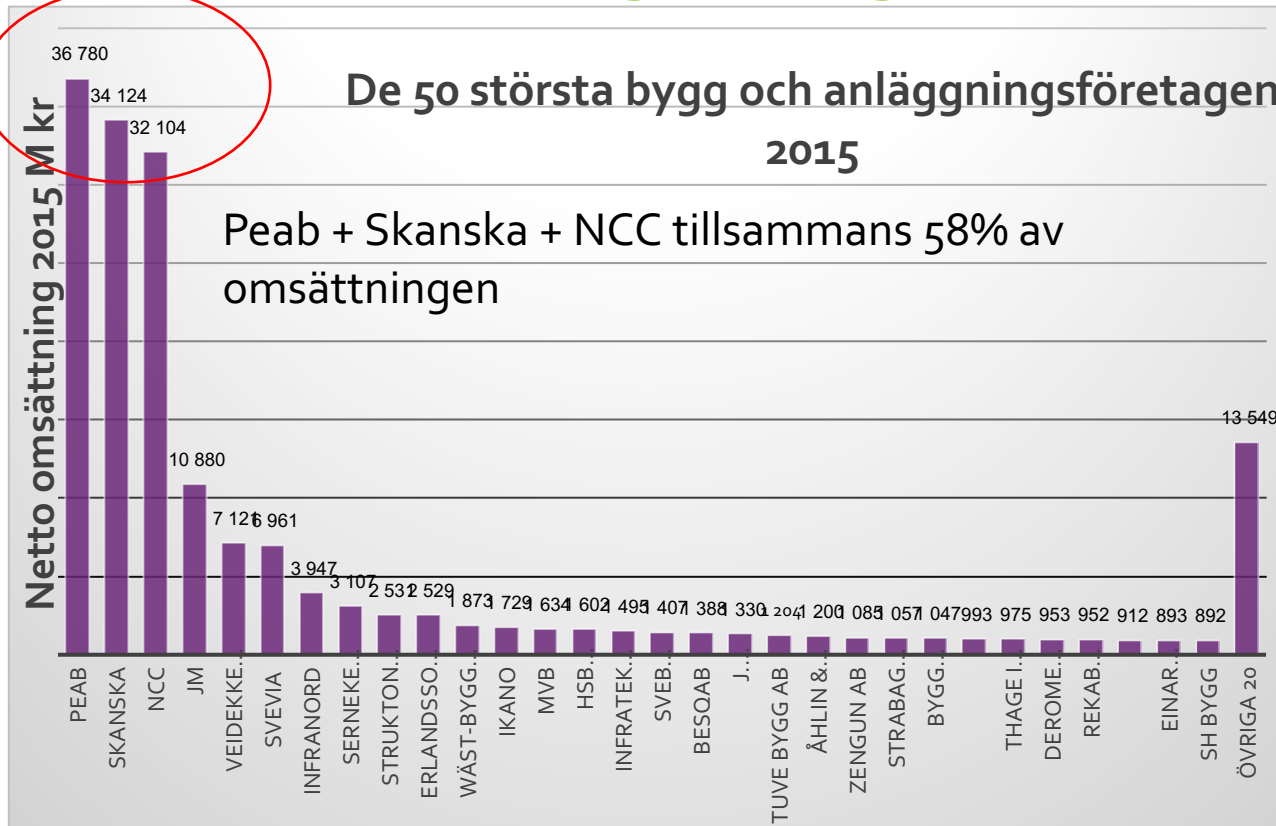
Upphandlings
myndigheten

Bygg och anläggning i topp 2015

- ▶ 50 % av upphandlingarna: bygg och anläggning samt tekniska konsulter.
- ▶ Övriga vanliga ex:
 - IT
 - Vård/omsorg
 - Konsulttjänster

Konkurrensen är god enligt Bl...NUS3

Stöd för upphandling; krav och kriterier

(Myndighetens stöd är avgiftsfritt och frivilligt att använda sig av.)

- *Vägledningar*
- *Kriterier att använda i upphandlingssituationer (kvalificeringskrav, tekniska specifikation, kontraktsvillkor)*
- *Informationstexter (ex om verifiering och uppföljning)*
- *Forskningsrapporter*
- *Helpdesk (e-post och telefon)*
- *Seminarier*

Inom byggområdet finns/görs i dagsläget stödinsatser i form av de inringade beskrivningarna.

Byggsegment inom Upphandlingsmyndigheten, startat våren 2017

Varför?

- ▶ Volymen i offentliga affärer i kombination med komplexiteten och samhällsbetydelsen
- ▶ Bidra till hållbar samhällsutveckling med hjälp av upphandling av bygg och anläggning.
- ▶ Kommuner har påbörjat bygget av bostäder, skolor och förskolor, simhallar m.m.
- ▶ Kunskap och innovation
 - Offentlig sektor har framträdande roll
 - Staten äger byggnader och förvaltar de ... dock väldigt stor spännvidd medeltida till helt nya

Några aktiviteter inom Byggsegmentet

- ▶ Arbetsrättsliga villkor
- ▶ Sysselsättningsmöjligheter
- ▶ Tidig dialog
- ▶ Beställarnätverk med bland annat simhallar
- ▶ Framtagande av stöd om olika entreprenadformer
- ▶ Fördjupning kring ett antal juridiska frågor: hyresundantaget, vad är byggnadsverk och hur ska arkitektoniska värden konst tas med i upphandlingar.
- ▶ Förstudie om behov av stöd för upphandling av klimatanpassningsåtgärder
- ▶ Uppdatering av kriterierna

Förstudie om stöd för upphandling av klimateanpassningsåtgärder, inom samhällsbyggnadssektorn

- ▶ Regeringsuppdrag till SMHI, tas fram i samarbete med UHM
- ▶ Rapporteras 2017-11-30 till regeringen
- ▶ Bygger på intervjuer och statistik
- ▶ Fynd **preliminära** som kopplar till dagens WS-tema om lärande:
 - De intervjuade leverantörernas erfarenhet av uppdrag från den offentliga verksamheten: **Eldsjälar** är drivande. Kommunernas exploateringskontor upplevs arbeta med **för korta tidsperspektiv** beaktar inte i tillräcklig grad behov av klimatanpassning.
 - **I de flesta av intervjuerna togs bristande tillämpad forskning, utbildning och kompetens samt otillräckligt tillämpad forskning upp som en utmaning.** Begreppet klimatanpassning är inte särskilt etablerat i de flesta verksamheter, utan ofta är det en eller ett fåtal individer i organisationen som har viss kunskap. Utan förståelse vilket behov av klimatanpassning ett projekt har så riskerar upphandlingsunderlaget att inte bli ändamålsenligt utformat.
 - Studien indikerar ytterligare att en väsentlig faktor är brister i det strategiska inköpsarbetet. Det **saknas nedbrytning av vad de övergripande målen betyder för olika typer av inköp** och för olika upphandlingar. Det **läggs för lite tid på behovsinventeringar, på dialoger internt och med leverantörer och för lite tid på omvärldsanalys och marknadsanalyser**

Badhus & simhallar

- ▶ UHM har med en expertgrupp och konsultstöd arbetat fram tekniska krav.
- ▶ Ambition är att ta vara på det som redan görs och komplettera samt sprida krav med fokus på energi, vatten, kemikalier, hälsa och inomhusmiljö .
- ▶ Kraven ska nu (vinter 2017/2018) jämföras mot två nyligen byggda simhallar
 - på så sätt utökar vi förhoppningsvis kunskapen och kvalitetssäkrar kraven.
- ▶ Mål är att publicera stödet under 2018.

Varför?

- ▶ Varje badhus är en stor investering och har en stor driftskostnad och använder mycket energi för den enskilda kommunen
- ▶ Stort upprustningsbehov.
- ▶ Renovering är kostsam.

Samverkan

- ▶ Myndighetssamverkan
 - ▶ Energimyndigheten, Boverket*, Socialstyrelsen, Naturvårdsverket
 - ▶ Länsstyrelser inom energi, SKL
- ▶ Branschorganisationer
 - ▶ Byggherrarna, CM-bolagen (management konsulter)
 - ▶ Kontakter med kommuner, landsting, underleverantörer
- ▶ Deltagande i ett antal konferenser, seminarier och utbildningstillfällen.

*(Med Boverket har vi redan en del medverkan i simhallar, diskussion om LCA för byggprodukter samt exploatering i PBL och LOU)

Diskussion i grupper: 20 min

- Vilka är de största kunskapsproblemen/kunskapsluckorna inom upphandling i samhällsbyggnadssektorn?
- Luckor om behovet av beställarkompetens för bra resultat
- Förståelsen för behovet av mer resurser med bredare perspektiv, i många kommuner, för att kunna hålla tillräcklig beställarkompetens
- Vilka är de största hindren/utmaningarna för innovation och lärande?
- Resursbrist beställarorganisation, komplexitet gör det svårt att ta till sig, omställningar "man inte orkar med", leverantörskedjor, regler, många ämnesområden att bemästra för en beställarkompetens: styrning, fukt, miljö, energi, inneklimat osv.
- Vilken är den viktigaste positiva trenden?
- uppdrag till myndigheter att arbeta mer med LCA inom byggandet, medvetenhet om miljöklassningssystemen, intresse för sociala villkor.

LUNDS UNIVERSITET

Diskussion i grupper: 20 min

1. Vilka är de största kunskapsproblemen/kunskapsluckorna inom upphandling i samhällsbyggnadssektorn?
 2. Vilka är de största hindren/utmaningarna för innovation och lärande?
 3. Vilken är den viktigaste positiva trenden?
- Fundera enskilt några minuter, skriv upp något eller några svar inom varje område (gärna gula lappar)
 - Gå runt bordet så att var och en får presentera
 - Diskutera o prioritera

CHALMERS

LUNDS UNIVERSITET